

Právní odpovědnost

1. Po přečtení následujícího usnesení Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 315/01, II. ÚS 3005/14 a III. ÚS 745/02 odpovězte na následující otázky:
 - 1.1 Jaké 2 základní kategorie právní odpovědnosti rozlišujeme?
 - 1.2 Jaký je mezi těmito základní rozdíl? Tedy, jak poznáme, zda se jedná o tu či onu odpovědnost?
 - 1.3 Jaký je rozdíl mezi objektivní odpovědností absolutní a objektivní odpovědností s možností liberace?
 - 1.4 Jaký je rozdíl mezi liberací a exkulpací?

IV. ÚS 315/01

„(...)

Vrchní soud v Olomouci ve svém vyjádření v plném rozsahu odkázal na odůvodnění svého rozsudku a dále uvedl, že námitka stěžovatele co do zavinění není důvodná, když odpovědnost za neoprávněný zásah do osobnostních práv fyzické osoby je objektivní odpovědností za výsledek. Zavinění přichází v úvahu pouze při posouzení okolností, za nichž k porušení práva došlo, a to při stanovení výše náhrady ve smyslu ustanovení § 13 odst. 3 občanského zákoníku. Ze strany stěžovatele se jednalo o zaviněné protiprávní jednání - hrubou nedbalost, když jeho pracovníci, které použil k realizaci své činnosti, shodili železnou traverzu z výškového panelového domu, aniž se řádně přesvědčili a učinili veškerá opatření pro to, aby nikoho nezasáhla. Oba byli za toto jednání shledáni vinnými z trestného činu, čímž byli obecné soudy v této věci vázány.

Vedlejší účastníci ve svém společném vyjádření ze dne 12. 9. 2001 navrhli zamítnutí ústavní stížnosti v podstatě s tím, že námitky stěžovatele považují za právně irelevantní, přičemž zejména nelze přisvědčit jeho názoru, dle něhož použití trestněprávní odpovědnosti vylučuje možnost domáhat se z téhož titulu náhrady nemajetkové újmy, která je objektivní odpovědností za následek.

Poté, co se Ústavní soud seznámil s napadenými rozhodnutími, připojeným spisem krajského soudu a podanými vyjádřeními, dospěl k závěru, že ústavní stížnost není důvodná. Ústavní soud je při posuzování ústavní stížnosti a rozhodování o ní především povinen respektovat, že není oprávněn zasahovat do jurisdikční činnosti obecných soudů, neboť není vrcholem jejich soustavy (čl. 81, čl. 90 Ústavy České republiky), a proto nemůže na sebe atrahovat právo přezkumného dohledu nad jejich činností. Předpokladem respektování této zásady je však dodržení podmínky, že tyto soudy ve své činnosti postupují ve shodě s ústavními principy, které vyplývají zejména z hlavy páté Listiny základních práv a svobod a jejich rozhodnutími nedošlo k zásahu do ústavně zaručených práv. V těchto intencích se tedy Ústavní soud zabýval i předmětnou ústavní stížností, přičemž porušení ústavních kautel ze strany obecných soudů neshledal.

Ve vztahu k výhradám stěžovatele považuje Ústavní soud v první řadě za vhodné poznamenat, že zvláštní zájem, který má demokratický právní stát na respektování právní ochrany osobnosti, se projevuje mimo jiné i v tom, že tato ochrana je poskytována komplementárně v různých právních odvětvích, a to prostředky tomu kterému odvětví vlastními. Vyjádřeno jinak, uplatnění odpovědnosti trestněprávní nevylučuje současně uplatnění právní ochrany osobnosti v intencích příslušných právních předpisů ostatních právních odvětví, neboť právní systém je nutno chápat jako celek složený ze vzájemně se doplňujících právních norem a v jeho rámci je pochopitelně možno vedle trestněprávní odpovědnosti kumulativně použít i ochranu poskytovanou ostatními právními odvětvími (např. právem ústavním, správním, pracovním či v dané věci aplikovaným právem občanským). Taktéž nelze ztotožňovat nemajetkovou újmu, byť třeba i zmírněnou peněžitým zadostiučiněním, na straně jedné, s majetkovou újmu či dokonce újmu na zdraví, na straně druhé. V této souvislosti nelze pominout ani preventivní působení občanskoprávní ochrany a psychologické hledisko působení na původce neoprávněného zásahu plynoucí z možnosti přiznat za splnění zákonných podmínek i náhradu způsobené nemajetkové újmy v penězích.

Pokud stěžovatel zdůrazňuje absenci zavinění na své straně, je tato námitka, uplatněná až v řízení o ústavní stížnosti, právně irelevantní. Odpovědnost stanovená v ustanovení § 13 občanského zákoníku je odpovědností objektivní, což znamená, že občanskoprávní sankce vzniká na objektivním základě, její nastoupení nevyžaduje zavinění, a tato odpovědnost nemůže být proto vyloučena ani důkazem omluvitelného omylu apod. Vzniklá nemajetková újma na osobnosti postižené fyzické osoby je pro ni stejně závažná bez ohledu na to, jednal-li původce zásahu zaviněně či nikoliv. Subjektivní prvek zavinění má význam toliko při určování výše náhrady nemajetkové újmy dle odst. 3 citovaného ustanovení (srov. dikci "k porušení práva došlo"). Tyto intelektuální a volní subjektivní předpoklady tvořící zavinění nacházejí své uplatnění především v případě vzniku majetkové újmy a v návaznosti na ni uplatnění odpovědnosti za škodu. Měl-li stěžovatel stran

zavinění na mysli konstrukci § 420 odst. 1 ve spojení s odst. 2 občanského zákoníku, aplikovaného v souzené věci per analogiam obecnými soudy, nelze toto ustanovení interpretovat jiným způsobem, než že při zaviněném jednání osob použitých právníkem nebo fyzickou osobou k jejich činnosti se toto zavinění bez dalšího přičítá právnícké anebo fyzické osobě, která tyto osoby ke své činnosti použila. Z pohledu práva občanského tedy nutno uzavřít, že stěžovatel předmětné následky zavinil, což ovšem pro samotné posouzení stran dotčení práv na ochranu osobnosti - vyjma výhrady výše uvedené - nemá žádnou právní relevanci.

Účelem a smyslem právní úpravy občanského zákoníku, dopadající okruhem své věcné působnosti na problematiku ochrany soukromí jakožto jednoho z dílčích práv na ochranu osobnosti, je potom zcela přirozeně nejen pozitivní složka tohoto práva nechávající na svobodné vůli fyzické osoby rozhodnout podle vlastního uvážení, zda a popřípadě v jakém rozsahu a jakým způsobem mají být skutečnosti jejího osobního soukromí zpřístupněny jiným. V souladu s úctou k právům člověka jakožto lidské bytosti s jejími jedinečnými a neopakovatelnými projevy a současně úctou k jakémukoliv lidskému společenství, vycházejícího ze vzájemného sepectví jej tvořících jedinců, založeného především na vazbách citových, morálních a kulturních, a ve světle výkladu tohoto nezadatelného lidského práva vyznařujícího i do pozitivní úpravy soukromého práva, je významným a nezanedbatelným komponentem práva na ochranu soukromí i jeho negativní složka nacházející své vyjádření v právně podpořené možnosti bránit se proti neoprávněným zásahům do této sféry ze strany jiných osob s rovným právním postavením. Orientace pouze na pozitivní složku tohoto práva a odmítání právní relevance její nepochybně zcela rovnocenné složce negativní vede k neadekvátnímu zúžení této ochrany. Stěžovatelem naznačené zúžené pojetí nelze pro řečené akceptovat, nýbrž dotčená ustanovení občanského zákoníku je nutno vykládat způsobem, který již Ústavní soud zdůraznil i ve svém nálezu sp. zn. II. ÚS 517/99 ze dne 1. 3. 2000, ve kterém (ve vazbě na interpretaci práva na ochranu soukromí) poukázal per analogiam - ač v rovině subjektivních veřejných práv - na rozhodnutí Evropské komise a Evropského soudu pro lidská práva týkající se interpretace a aplikace čl. 8 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, když se ztotožnil především s myšlenkou, dle níž součástí soukromého života je nepochybně též rodinný život zahrnující vztahy mezi blízkými příbuznými a respektování soukromého, tedy i rodinného života, musí zahrnovat do určité míry právo na vytváření a rozvíjení vztahů s dalšími lidskými bytostmi, aby tak bylo možno mimo jiné také rozvíjet a naplňovat vlastní osobnost. (...)"

II. ÚS 3005/14

„16. V současnosti je tímto zákonem, předvídaným v čl. 36 odst. 4 Listiny, opakovaně citovaný zákon č. 82/1998 Sb., který zavádí pojem odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem státní moci, přičemž rozlišuje dvě základní formy objektivní odpovědnosti státu za škodu způsobenou v souvislosti s výkonem státní moci státními a jinými pověřenými orgány (§ 5). Vedle prvotní odpovědnosti za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím (§ 7 až § 12; specifickou součástí je odpovědnost za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím o vazbě nebo trestu), zavádí i druhou formu objektivní odpovědnosti státu, která je spojena s nesprávným úředním postupem (§ 13). Z hlediska charakteru této odpovědnosti citovaná ustanovení zakládají objektivní odpovědnost státu (tj. bez ohledu na zavinění), jíž se nelze zprostit (§ 2). Jedná se tedy o odpovědnost absolutní, kterou nelze zákonem vyloučit, omezit či jinak zúžit, a to ani tehdy, pokud se prokáže, že tato škoda vznikla úmyslným protiprávním jednáním konkrétní osoby. V případě odpovědnosti objektivní, resp. absolutní objektivní odpovědnosti státu, v žádném případě nepřichází v úvahu možnost liberace (srov. k tomu např. Břejcha, A. Odpovědnost v soukromém a veřejném právu. Praha: Codex Bohemia, 2000, str. 243). Pro vznik této odpovědnosti zákon č. 82/1998 Sb. předpokládá současné (kumulativní) splnění tří předpokladů: 1) nezákonné rozhodnutí či nesprávný úřední postup, 2) vznik škody a 3) příčinná souvislost mezi nezákonným rozhodnutím či nesprávným úředním postupem a vznikem škody. Podle ustanovení § 8 zákona č. 82/1998 Sb. pak lze nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím uplatnit (není-li stanoveno jinak) "pouze tehdy, pokud pravomocné rozhodnutí bylo pro nezákonnost zrušeno nebo změněno příslušným orgánem. Rozhodnutím tohoto orgánu je soud rozhodující o náhradě škody vázán."“

III. ÚS 745/02

„Jen na okraj Ústavní soud poznamenává, že odpovědnost za škodu podle § 420 občanského zákoníku je odpovědností konstruovanou na principu presumovaného zavinění, jak ostatně v napadeném rozsudku správně uvedl soud prvního stupně. To však v rovině procesní neznamená, že by bylo jakkoli omezeno důkazní břemeno žalobce, pokud jde o jednotlivé složky odpovědnosti (vznik škody, konkrétní jednání konkrétního kvalifikovaného subjektu). Na druhou stranu podmínkou případné exkulpace žalovaného je, aby prokázal, že jednání (ať už k němu došlo komisivně či omisivně), kterým porušil právní povinnost a způsobil škodu a které bylo v soudním řízení prokázáno, nezavinil.“

Ústavní soud nesdílí názor stěžovatele, že postup obecných soudů svědčí o libovůli v jejich rozhodování. Neshledal proto důvodů pro přehodnocení důkazů provedených dovolacím soudem a neshledal ani extrémní

nesoulad mezi provedenými důkazy, jejich hodnocením a právním závěrem, jenž by svědčil o porušení práva stěžovatele na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.“

2. **Po přečtení ustanovení zákona č. 82/1998 Sb., Zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), odpovězte následující otázky:**

2.1 **Je odpovědnost státu subjektivní či objektivní?**

2.2 **Za škodu způsobenou kým a čím vším zodpovídá stát?**

2.3 **Co je to nesprávný úřední postup?**

2.4 **Co je to regresní náhrada?**

2.4.1 **Jedná se zde o subjektivní nebo objektivní odpovědnost?**

„Odpovědnost státu

Oddíl první

Obecná ustanovení

§ 3

(1) Stát odpovídá za škodu, kterou způsobilý

a) státní orgány,

b) právnické a fyzické osoby při výkonu státní správy, která jim byla svěřena zákonem nebo na základě zákona, (dále jen "úřední osoby"),¹⁾

c) orgány územních samosprávných celků, pokud ke škodě došlo při výkonu státní správy, který na ně byl přenesen zákonem nebo na základě zákona (dále jen "územní celky v přenesené působnosti").

(2) Pro účely tohoto zákona se za úřední osobu považuje též úřední osoba cizího státu po dobu svého působení ve společném vyšetřovacím týmu na území České republiky, splňuje-li podmínky uvedené v § 127 trestního zákoníku.

(...)

§ 5

Stát odpovídá za podmínek stanovených tímto zákonem za škodu, která byla způsobena

a) rozhodnutím, jež bylo vydáno v občanském soudním řízení, ve správním řízení, v řízení podle soudního řádu správního nebo v řízení trestním,

b) nesprávným úředním postupem.

§ 6

(1) Ve věcech náhrady škody způsobené rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o regresních úhradách jednájí jménem státu ministerstva a jiné ústřední správní úřady (dále jen "úřad").

(2) Úřadem podle odstavce 1 je

a) Ministerstvo spravedlnosti, došlo-li ke škodě v občanském soudním řízení nebo v trestním řízení, a dále v případech, kdy bylo soudem ve správním soudnictví vydáno nezákonné rozhodnutí, jímž soud rozhodl o žalobě proti rozhodnutí územního celku v samostatné působnosti, a v případech, kdy škoda byla způsobena notářem nebo soudním exekutorem,

b) příslušný úřad, došlo-li ke škodě v odvětví státní správy, jež náleží do jeho působnosti, a dále v případech, kdy bylo soudem ve správním soudnictví vydáno nezákonné rozhodnutí, jímž soud rozhodl o žalobě proti rozhodnutí vydanému v odvětví státní správy, jež náleží do působnosti tohoto úřadu.

(3) Není-li možno příslušný úřad určit podle odstavce 2, jedná za stát Ministerstvo financí.

(4) Bylo-li nezákonné rozhodnutí vydáno Českou národní bankou nebo na základě mezinárodní smlouvy orgánem dohledu nad finančním trhem jiného členského státu Evropské unie¹³⁾ nebo došlo-li u České národní banky nebo tohoto orgánu dohledu k nesprávnému úřednímu postupu, jedná za stát Česká národní banka.

(5) Bylo-li nezákonné rozhodnutí vydáno Nejvyšším kontrolním úřadem nebo došlo-li u Nejvyššího kontrolního úřadu k nesprávnému úřednímu postupu, jedná za stát tento orgán.

(6) Úřad určený podle odstavců 1 až 5 jedná za stát jako organizační složka státu i v řízení před soudem, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak.

(...)

Oddíl třetí

Nesprávný úřední postup

§ 13

(1) Stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Nestanoví-li zákon pro provedení úkonu nebo vydání rozhodnutí žádnou lhůtu, považuje se za nesprávný úřední postup rovněž porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené^{8a)} lhůtě.

(2) Právo na náhradu škody má ten, jemuž byla nesprávným úředním postupem způsobena škoda.

(...)

Oddíl pátý

Regresní úhrada

§ 16

(1) Nahradil-li stát škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem nebo poskytl-li ze stejného důvodu zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu, může požadovat regresní úhradu na úředních osobách a na územních celcích v přenesené působnosti, pokud škodu způsobily.

(2) Bylo-li rozhodnutí územního samosprávného celku přezkoumáno příslušným orgánem a následně byla rozhodnutí tohoto orgánu a územního samosprávného celku zrušena pro nezákonnost, může stát požadovat regresní úhradu na kraji, je-li příslušným orgánem orgán kraje, nebo na územním samosprávném celku.

(3) Bylo-li nezákonné rozhodnutí vydáno proto, že se ten, kdo je vydal, řídil nesprávným právním názorem příslušného orgánu, který zrušil v řízení původní zákonné rozhodnutí, nemá stát právo na regresní úhradu.

(4) Stát může požadovat regresní úhradu pouze ve výši odpovídající účasti územního celku v samostatné působnosti, územního celku v přenesené působnosti či úřední osoby na způsobení vzniklé škody.

§ 17

(1) Nahradil-li stát škodu, ke které došlo při činnosti státního orgánu nebo poskytl-li ze stejného důvodu zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu, může požadovat regresní úhradu od těch, kteří se podíleli na vydání nezákonného rozhodnutí nebo na nesprávném úředním postupu, pokud byli k vydání rozhodnutí nebo k úřednímu postupu oprávněni.

(2) Nahradil-li stát škodu, která vznikla z nezákonného rozhodnutí nebo z nesprávného úředního postupu, na nichž se podílel soudce nebo státní zástupce, nebo poskytl-li ze stejného důvodu zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu, může požadovat regresní úhradu pouze tehdy, pokud byla vina soudce nebo státního zástupce zjištěna v kárném nebo trestním řízení.

(3) Uhradily-li úřední osoby nebo územní celky v přenesené působnosti regresní úhradu státu, mohou požadovat regresní úhradu od těch, kdo se podíleli na vydání nezákonného rozhodnutí nebo na nesprávném úředním postupu.

(4) Je-li podle tohoto ustanovení uplatněn nárok na regresní úhradu proti osobě, u níž účast na výkonu veřejné moci náležela k povinnostem vyplývajícím z pracovního poměru nebo z poměru mu na roveň postaveného anebo z poměru služebního, řídí se výše regresní úhrady zvláštními předpisy.⁹⁾

(5) Nárok na regresní úhradu vylučuje nárok na náhradu škody podle obecných předpisů.

(6) Nárok na regresní úhradu nelze uplatňovat vůči tomu, kdo se podílel na vydání nezákonného rozhodnutí nebo na nesprávném úředním postupu na příkaz nadřízeného, ledaže by se uposlechnutím příkazu dopustil trestného činu.

§ 18

Společná ustanovení o regresní úhradě

(1) Právo na regresní úhradu vznikne pouze tehdy, byla-li škoda způsobena zaviněným porušením právní povinnosti.

(2) Zavinění je povinen prokázat ten, kdo uplatňuje nárok na regresní úhradu.

(3) Byla-li škoda způsobena zaviněným porušením právní povinnosti více osob, jsou povinny zaplatit regresní úhradu podle své účasti na způsobení škody. V odůvodněných případech může soud rozhodnout, že odpovídají společně a nerozdílně.

(4) Kdo je povinen platit regresní úhradu společně a nerozdílně s jinými, vypořádá se s nimi podle účasti na způsobení vzniklé škody.

(5) Soud může regresní úhradu přiměřeně snížit zejména s přihlédnutím k tomu, jak ke škodě došlo, jakož i k osobním a majetkovým poměrům fyzické osoby, která ji způsobila. Snížení nelze provést, jde-li o škodu způsobenou úmyslně.

(6) Ten, proti němuž byl uplatněn nárok na regresní úhradu, má proti subjektu, který po něm regresní úhradu požaduje, právo uplatnit všechny námitky, které tento subjekt mohl uplatnit vůči poškozenému v řízení o náhradě škody.

(...)"

3. Nyní ještě k odpovědnosti státu. Přečtěte si následující výňatek z nálezu Ústavního soudu sp. zn. II.ÚS 1955/15 a:

3.1 Zhodnoťte argumentaci stěžovatelky.

3.2 Co obecné soudy porušily, když přehlížely skutečnosti nasvědčující v projednávané věci splnění podmínek odpovědnosti státu v materiálním smyslu a současně interpretovaly ustanovení zákona způsobem, jež vymožení odpovědnosti státu ze strany jednotlivce nepřiměřeně ztěžuje?

„II.

Argumentace

stěžovatelky

8. Napadená rozhodnutí dle stěžovatelky porušila její právo na spravedlivý proces zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny

základních práv a svobod (dále jen "Listina") a právo na ochranu vlastnictví podle čl. 11 Listiny; dále se stěžovatelka dovolává též porušení čl. 95 odst. 1 Ústavy České republiky (dále jen "Ústava").

9. Porušení svých práv stěžovatelka spatřuje zejména ve skutečnosti, že soudy provedené důkazy hodnotily dle své libovůle a v rozporu se zákonem a jejich rozhodnutí porušily princip právní jistoty a předvídatelnosti práva. Odvolací soud měl poté, co neshledal nesprávnost úředního postupu na straně exekutora, zkoumat splnění všech předpokladů vzniku odpovědnosti státu za škodu z hlediska postupu Okresního soudu pro Prahu - západ v exekučním řízení. Odpovědnost státu za způsobenou škodu je totiž odpovědností objektivní, takže stát ji nese i v případech, kdy stěžovatelka uplatňovala nárok na náhradu škody s poukazem na nesprávný úřední postup exekutora, avšak na základě ustálené judikatury je nyní dovozováno, že v případech prodeje movitých věcí exekutorem po podání vylučovací žaloby je dána odpovědnost státu na základě nesprávného postupu exekučního soudu, který měl výkon rozhodnutí odložit. Zde také připomíná, že tato judikatura nebyla od počátku jednoznačná, ba naopak, v době podání vylučovací žaloby se soudy, judikatura i literatura přikláněly ke stanovisku, že po podání vylučovací žaloby, o které exekutor v daném případě věděl, nesmí exekutor v žádném případě věci dotčené vylučovací žalobou prodat. Případná změna soudní judikatury tak nemůže jít k její tíži a soud je povinen se řídit právní úpravou platnou v době podání žaloby o náhradu škody, neboť v opačném případě jsou jejich rozhodnutí v rozporu s dobrými mravy. Dále pak stěžovatelka s poukazem na základní principy dispoziční zásady zdůrazňuje, že právní kvalifikace nároku, i když je v žalobě uvedena, není pro soud závazná.

(...)

27. Ústavní soud se již v minulosti několikrát vyjádřil k otázce výkonu veřejné moci v souvislosti s deliktní odpovědností státu za způsobenou materiální a nemateriální škodu, přičemž dospěl k závěru, že v této oblasti je třeba hledat mnohem větší sepětí s ústavním právem, a to primárně z toho důvodu, že jedním ze stěžejních principů právního státu, k němuž Českou republiku zavazuje čl. 1 odst. 1 Ústavy, je budování důvěry občanů v právo a instituce státu, resp. veřejné moci. Tam, kde jednotlivec jedná s důvěrou ve věcnou správnost aktů státu či jeho postupů, a rovněž s důvěrou v jejich soulad s právem, musí být současně zajištěno právo na náhradu škody, pokud se ukáže, že presumpce správnosti či zákonnosti byla klamná. Udržování důvěry občanů v právo je totiž jedním z podstatných pilířů odpovědnosti státu za škodu a, vice versa, nemůže být dána důvěra tam, kde nezákonnost či nesprávnost aktů veřejné moci není sankcionována v podobě odpovědnosti za škodu [srov. nálezn. sp. zn. I. ÚS 529/09 ze dne 13. 3. 2012 (N 51/64 SbNU 625)].

28. Samotná právní úprava odpovědnosti státu za škodu přitom vychází z Listiny, která v čl. 36 odst. 2 zaručuje právo osob na procesní prostředek, který umožní soudní přezkum rozhodnutí orgánů veřejné správy, a v čl. 36 odst. 3 pak výslovně zmiňuje (hmotné) právo na náhradu škody způsobené nezákonným soudním či správním rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Čl. 36 odst. 4 Listiny potom odkazuje na (zvláštní) zákon, který podmínky i podrobnosti těchto práv blíže konkretizuje.

(...)

34. Ústavní soud takto (vstříc argumentaci dovolacího soudu v nyní napadeném rozhodnutí) nikterak nerozporuje, že sporné občanské soudní řízení je převážně ovládáno zásadou projednací, v němž tvrdit skutečnosti a navrhopvat pro ně důkazy je věcí účastníků řízení a na nich též zásadně leží iniciativa při shromažďování důkazů. Přesto je všeobecně uznáváno [viz např. nálezn. sp. zn. III. ÚS 107/04 ze dne 16. 12. 2004 (N 192/35 SbNU 509)], že česká právní úprava občanského soudního řízení ani ve sporném řízení neopouští zásadu materiální pravdy, jejíž dodržování je předpokladem pro dosažení účelu soudního řízení, totiž zajistit spravedlivou ochranu práv a oprávněných zájmů účastníků řízení (viz ustanovení § 1 občanského soudního řízení). Uvedené se dotýká také zapovězení opakovaně zmíněného přílišného formalismu při výkladu právních norem vedoucí k extrémně nespravedlivému závěru. Těmto zásadám však městský ani Nejvyšší soud (jak již bylo řečeno) nedostál, neboť oba tyto soudy příliš striktně hodnotily, který postup státního orgánu měl být nesprávným úředním postupem ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb., aniž by současně braly dostatečně na zřetel, že jako žalovaná zde vystupuje pouze Česká republika (respektive Ministerstvo spravedlnosti), která odpovídá za škodu způsobenou státními orgány při jejich činnosti. Uvedené ostatně vyplývá přímo z čl. 36 odst. 3 Listiny, neboť má-li být stát skutečně považován za materiální právní stát, musí nést objektivní odpovědnost za jednání svých orgánů, kterým státní orgány nebo orgány veřejné moci přímo zasahují do základních práv jednotlivce. Nelze totiž přehlédnout, že stát nemá svobodnou vůli, nýbrž je povinen striktně dodržovat právo v jeho ideální (škodu nepůsobící) interpretaci [srov. nálezn. sp. zn. II. ÚS 590/08 ze dne 17. 6. 2008 (N 108/49 SbNU 567)]. A povinností soudů je při porušení práva a způsobení škody jedinci ze strany státní moci poskytnout tomuto jednotlivci ochranu (včetně eventuálního přiznání náhrady způsobené škody), a nikoliv klást na něj nepřiměřené

striktní podmínky při formulaci žalobního návrhu.

35. Pro naplnění určitosti podané žaloby je tak klíčové, že stěžovatelka náležitě vylicila všechny podstatné skutečnosti dotčené věci (včetně příčinné souvislosti mezi právní skutečností - nesprávným úředním postupem či nezákonným rozhodnutím - a vzniklou škodou), a náležitě též označila žalovanou. Nadto lze připomenout, že o správnosti postupu stěžovatelky byla nejspíše přesvědčena též vedlejší účastnice řízení před Ústavním soudem, neboť ta i při opětovném projednání věci před soudem I. stupně uznávala možnost, že by odpovídala za škodu způsobenou činností exekutora, když sama navrhla, aby do řízení na straně vedlejšího účastníka na straně žalované vstoupil dotčený soudní exekutor, a uvedla, že je běžným postupem, že v případě, kdy je shledáno pochybení na straně soukromého exekutora, směřuje ze strany Ministerstva spravedlnosti vůči těmto osobám regresní nárok (viz č. l. 76 vyžádaného spisu obvodního soudu). Zároveň ani při pozdějších jednáních před soudem I. stupně, ze kterých se omluvila, na dotčenou změnu judikatury nijak neupozornila, a ani na ni neodkázala v rámci omluv z jednání doručených soudu. Ostatně takto není Ústavnímu soudu příliš jasno, z jakého důvodu žalovaná nenavrhla, aby do řízení vstoupil na její straně jako vedlejší účastník též příslušný soud, pokud byla přesvědčena, že ten způsobil nesprávný úřední postup, a nikoli inkriminovaný soudní exekutor, u něž tak učinila.

36. V souhrnu tedy Ústavní soud konstatuje, že podle čl. 36 odst. 3 Listiny každý má právo na náhradu škody způsobené mu nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy nebo nesprávným úředním postupem. Jestliže obecné soudy zjevně přehlížely skutečnosti nasvědčující v projednávané věci splnění podmínek odpovědnosti státu v materiálním smyslu a současně interpretovaly ustanovení zákona způsobem, jenž vymození odpovědnosti státu ze strany jednotlivce nepřiměřeně ztěžuje, porušily nejen čl. 36 odst. 3 a čl. 4 odst. 4 Listiny, ale zasáhly rovněž do stěžovatelčina práva na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny a tím nedostály imperativu uloženému jim v čl. 90 Ústavy. Spravedlnost totiž musí být přítomna vždy v procesu, kterým soudce interpretuje a aplikuje právo, jako hodnotový činitel. Spravedlnost je hodnotovým principem, který je společný všem demokratickým právním řádům. A z hlediska kontur nyní posuzované věci se vztahuje jak na činnost soudního exekutora, tak i soudů řešících exekuční věci, obzvláště pokud za jejich škody souhrnně odpovídá stát a jeho jménem konkrétně Ministerstvo spravedlnosti.

VI. Závěr
37. Ústavní soud tedy uzavírá, že Nejvyšší soud a Městský soud v Praze svými rozhodnutími porušily stěžovatelčino právo na spravedlivý proces zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny a právo na ochranu majetku zaručené čl. 11 odst. 1 Listiny, neboť příliš formalisticky posuzovaly stěžovatelčinu žalobu (včetně dalších jejích návrhů) a při aplikaci nových závěrů soudní praxe náležitě nezohlednily specifika nyní projednávané věci.

38. Proto Ústavní soud podle ustanovení § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu ústavní stížnosti vyhověl a podle ustanovení § 82 odst. 3 písm. a) cit. zákona napadená rozhodnutí zrušil. V dalším řízení je městský soud vázán shora uvedeným právním názorem. “

4. Přečtete si výňatek z nálezů Ústavního soudu sp. zn. IV.ÚS 69/97 a:

4.1 Shrňte stručně skutkový stav.

4.2 Proč obecné soudy zamítly návrh stěžovatele?

4.3 Proč si stěžovatel myslí, že obecné soudy tak učinily nesprávně?

4.4 Kterou argumentaci považujete za správnou a proč?

„Stěžovatel ve své ústavní stížnosti uvádí, že se návrhem ze dne 8.7.1996 domáhal u Okresního soudu v Karviné odškodnění nemoci z povolání - uhlokovské pneumokoniosy plic- vůči Českomoravským dolům, a.s. se sídlem v Kladně. Na základě skutečnosti, že mu byla ke dni 21.11.1994 zjištěna nemoc z povolání, uplatňoval po žalovaném placení částky 16.051,40 Kč měsíčně jako náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti podle § 195 zákoníku práce, počínaje dnem 1. 6. 1996 do budoucna. Okresní soud v Karviné však svým rozsudkem, sp. zn. 20 C 165/96, ze dne 27. 8. 1996, jeho návrh zamítl z důvodu, že ztráta na výdělků, která stěžovateli po rozvázání pracovního poměru vznikla, není v příčinné souvislosti se zjištěnou nemocí z povolání, neboť příčinou rozvázání pracovního poměru bylo dosažení nejvyšší přípustné expozice ve smyslu vyhlášky č. 19/1991 Sb. S tímto právním názorem se posléze ztotožnil i Krajský soud v Ostravě, který rozsudek Okresního soudu v Karviné potvrdil svým rozsudkem, sp. zn. 16 Co 419/96, ze dne 21.11.1996. Stěžovatel je přesvědčen, že uvedeným postupem obou soudů byly porušeny základní principy odpovědnosti za škodu způsobenou nemocí z povolání podle příslušných ustanovení

zákoníku práce, a rovněž mu zaručená základní práva a svobody, obsažená zejména v čl. 31 Listiny, věta první: každý má právo na ochranu zdraví; v čl. 26 odst. 3 Listiny, podle něhož každý má právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací, občany, kteří toto právo nemohou bez své viny vykonávat, stát v přiměřeném rozsahu hmotně zajišťuje; a dále v čl. 30 odst. 1 Listiny, který zaručuje, že občané mají právo na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří a při nezpůsobilosti k práci, jakož i při ztrátě živitele. Obecné soudy vycházely ve svých rozhodnutích z názoru Vrchního soudu v Praze, uvedeného v rozhodnutí, sp. zn. 6 Cdo 79/92, ze dne 31.3.1993, které podle stěžovatele vytvořilo velmi nebezpečný precedens k tomu, jak se jednoduše zbavit zákonné odpovědnosti za poškození zdraví nemocí z povolání. Zákoník práce vymezuje tuto odpovědnost zaměstnavatele jako odpovědnost objektivní a její podmínkou je pouze vznik škody a skutečnost, že k onemocnění nemocí z povolání došlo při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.

(...)

Při posouzení ústavní stížnosti vyšel Ústavní soud z ustanovení § 190 odst. 3 zákoníku práce, které stanoví, že za škodu způsobenou zaměstnanci nemocí z povolání odpovídá zaměstnavatel, u něhož zaměstnanec pracoval naposledy před jejím zjištěním v pracovním poměru za podmínek, z nichž vzniká nemoc z povolání, kterou byl postižen. Tato odpovědnost zaměstnavatele za škodu je odpovědností objektivní. Nárok na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti (§ 195 zákoníku práce) pak vzniká u této odpovědnosti za škodu při nemoci z povolání tehdy, jestliže se poškozenému zaměstnanci snížil výdělek proto, že nemůže vykonávat dosavadní práci pro onemocnění nemocí z povolání. V posuzovaném případě obecné soudy dovodily, že zaměstnavatel není povinen z titulu odpovědnosti za škodu při nemoci z povolání nahradit stěžovateli ztrátu na výdělků proto, že tento rozvázal pracovní poměr z důvodu dosažení nejvyšší přípustné expozice prachu. Při posuzování nároku na náhradu za ztrátu na výdělků přitom obecné soudy zkoumaly, z jakého důvodu stěžovatel rozvázal pracovní poměr. Jestliže tímto důvodem bylo dosažení nejvyšší přípustné expozice prachu, pak se samotným rozvázáním pracovního poměru ještě nelze spojovat nárok na náhradu za ztrátu na výdělků podle ustanovení § 195 zákoníku práce. Ze soudem provedeného dokazování nicméně vyplynulo, že stěžovatel nemocí z povolání, u níž v případě škody touto nemocí způsobené odpovídá žalovaný, onemocněl. Stanovení a úprava nejvyšší přípustné expozice prachu, s důvodem jejíhož dosažení vedoucím k rozvázání pracovního poměru, je v podstatě obecnými soudy spojováno přerušení příčinné souvislosti mezi onemocněním nemocí z povolání a vznikem škody, sleduje nepochybně prevenci onemocnění profesního původu. Právě tato prevence je tedy smyslem a funkcí právní úpravy nejvyšší přípustné expozice. Pokud však tato funkce v konkrétním případě nedojde svého uplatnění, a k onemocnění nemocí z povolání přesto dojde, je třeba trvat, v souladu s principem objektivní odpovědnosti zaměstnavatele za škodu vzniklou nemocí z povolání, z něhož právní úprava zákoníku práce vychází, na standardním způsobu odškodnění nemocí z povolání jím stanoveného. Nelze totiž vyloučit, že výdělků, jichž poškozený pracovník dosahuje po ukončení pracovního poměru (byť rozvázaného pro dosažení nejvyšší přípustné expozice) mohou být nižší právě v důsledku onemocnění nemocí z povolání, a že nebýt tohoto onemocnění, mohl by dosahovat výdělků vyšších. Proto tato otázka musí být předmětem zkoumání soudu. V daném případě se však obecné soudy touto otázkou nezabývaly, a v důsledku toho tak zatím právům stěžovatele neposkytly dostatečnou ochranu. Za tohoto stavu dospěl Ústavní soud k závěru, že ústavní stížností napadenými rozsudky obecných soudů došlo k dotčení stěžovatelova ústavně zaručeného základního práva na soudní ochranu garantovaného v čl. 36 odst. 1 Listiny. Ústavní soud proto pro rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny napadená rozhodnutí zrušil § 82 odst. 3 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb.“

Záruky zákonnosti

1. Přečtete si následující výňatek z Nálezu Ústavního soudu sp. zn. III.ÚS 2731/14, Nález Ústavního soudu IV.ÚS 883/15 a čl. 83 a 87 Ústavy České republiky. Odpovězte na následující otázky (některé už budou opakováním, což se před zkouškou hodí ☺):

1.1 Co je to zákonnost? Pokuste se vyjádřit vlastními slovy.

1.2 Co je to ústavnost? Pokuste se vyjádřit vlastními slovy.

1.3 Jaký je rozdíl mezi konkrétní a abstraktní kontrolou ústavnosti?

1.4 Jak může Ústavní soud zasahovat do právo tvorby? Proč je označován jako negativní zákonodárce?

III.ÚS 2731/14: „10. Ústavní soud již v minulosti opakovaně vymezil podmínky, za jakých je na základě formálně bezvadné ústavní stížnosti povinen zasáhnout do rozhodovací činnosti obecných soudů, do jejichž soustavy nenáleží a nezkoumá proto věcnou správnost či "běžnou" zákonnost jejich rozhodnutí. Oprávněn je do činnosti obecných soudů zasáhnout zásadně jen tehdy, byla-li by jí ústavně nepřipustným způsobem zasažena základní práva a svobody účastníků soudního řízení. Posuzování ústavnosti rozhodovací činnosti obecných

soudů se pak v řízení o ústavní stížnosti skládá obvykle ze tří komponentů. Nejprve je Ústavní soud ve smyslu ustanovení § 68 odst. 2 zákona o Ústavním soudu povinen posoudit otázku ústavnosti aplikovaných ustanovení právních předpisů. Teprve po vyřešení této otázky Ústavní soud posoudí, zda v řízení byla dodržena ústavně zaručená procesní práva, a konečně hodnotí ústavně konformní interpretaci a aplikaci práva hmotného [srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1995 sp. zn. III. ÚS 84/94 (N 34/3 SbNU 257) nebo nálezy Ústavního soudu ze dne 11. 12. 1997 sp. zn. III. ÚS 205/97 (N 159/9 SbNU 375)].

11. Otázka ústavní konformity aplikované právní úpravy se Ústavnímu soudu nejeví být v dané věci problematická, přičemž ani stěžovatel v tomto směru žádnou námitku nevznesl. Ústavní soud tedy rovnou přistoupil k hlubšímu posouzení toho, zda obecné soudy aplikovaly v napadeném řízení podústavní právní předpisy, zejména ustanovení § 278 odst. 1 trestního řádu, způsobem ústavně přijatelným. Po zvážení všech výše uvedených okolností dospěl Ústavní soud k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.“

IV.ÚS 883/15: „Ústavní soud, jsa vázán hranicemi svých pravomocí dle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy, není soudem nadřízeným soudům obecným, a proto mu nepřísluší posuzovat celkovou zákonnost či správnost jejich rozhodnutí. Uvedená zásada však nemůže zastínit jeho oprávnění (a současně povinnost) zjišťovat, zda těmito rozhodnutími nebylo zasaženo do ústavně zaručených základních práv stěžovatele.“

„Článek 83

Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti.

(...)

Článek 87

(1) Ústavní soud rozhoduje

- a) o zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem,
- b) o zrušení jiných právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem nebo zákonem,
- c) o ústavní stížnosti orgánů územní samosprávy proti nezákonnému zásahu státu,
- d) o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod,
- e) o opravném prostředku proti rozhodnutí ve věci ověření volby poslance nebo senátora,
- f) v pochybnostech o ztrátě volitelnosti a o neslučitelnosti výkonu funkcí poslance nebo senátora podle čl. 25,
- g) o ústavní žalobě Senátu proti prezidentu republiky podle čl. 65 odst. 2,
- h) o návrhu prezidenta republiky na zrušení usnesení Poslanecké sněmovny a Senátu podle čl. 66,
- i) o opatřeních nezbytných k provedení rozhodnutí mezinárodního soudu, které je pro Českou republiku závazné, pokud je nelze provést jinak,
- j) o tom, zda rozhodnutí o rozpuštění politické strany nebo jiné rozhodnutí týkající se činnosti politické strany je ve shodě s ústavními nebo jinými zákony,
- k) spory o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy, nepřísluší-li podle zákona jinému orgánu.

(2) Ústavní soud dále rozhoduje o souladu mezinárodní smlouvy podle čl. 10a a čl. 49 s ústavním pořádkem, a to před její ratifikací. Do rozhodnutí Ústavního soudu nemůže být smlouva ratifikována.

(3) Zákon může stanovit, že namísto Ústavního soudu rozhoduje Nejvyšší správní soud

- a) o zrušení právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu se zákonem,
- b) spory o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy, nepřísluší-li podle zákona jinému orgánu.“

2. Přečtete si výňatek z Nálezu Ústavního soudu sp. zn. III.ÚS 65/93, dále jsou pro úplnost uvedeny i §§ 3 a 5 o.s.ř.:

2.1 O jaké záruce zákonnosti zde ÚS hovoří?

2.2 Z čeho tak ÚS dovozuje?

„Tak především obecné soudy mají ex lege povinnost poskytovat účastníkům řízení poučení o jejich p r o c e s n í c h právech a povinnostech (§ 5 o.s.ř.), přičemž občanské soudní řízení je jednou ze záruk zákonnosti (§ 3 o.s.ř.); má-li být splněn tento posléze uvedený účel, je třeba poučovací povinnost vztáhnout nejen na řízení dle části čtvrté hlavy první o.s.ř. (v němž řízení zpravidla končí), ale též na řízení dle téže části hlavy třetí o.s.ř., to

ovšem potud - jako je tomu v posuzované věci – pokud zákon bez omezujících podmínek další opravný prostředek (dovolání) připouští, když jinak nevznikají pochybnosti o tom, že do kategorie procesních práv (účastníka) náleží zákonem přípustný opravný prostředek (další). Připuštění dovolání ve smyslu § 238 odst. 1 o.s.ř., totiž - na rozdíl kupř. od obnovy řízení - není nikterak vázáno na splnění další (omezující) podmínky, takže o tom, zda dovolání účastník podá nebo nikoli, rozhoduje výlučně on sám, aniž by byl jakkoli vázán stanoviskem soudu či jinými okolnostmi. V takovém případě spadá tedy úvaha o podání dovolání (obdobně jako je tomu u odvolání), výlučně do rozhodovací sféry účastníka řízení samotného, a proto - má-li být splněn účel poučovací povinnosti, tak jak se obecně chápe - musí být o tom soudem, proti jehož rozhodnutí opravný prostředek směřuje, poučen. Na tomto závěru Ústavního soudu nic nemění skutečnost, že tato poučovací povinnost odvolacího soudu do novely o.s.ř. expressis verbis nebyla pojata (§ 156 al. 2, § 157 odst. 1 o.s.ř.).“

„§ 3

Občanské soudní řízení je jednou ze záruk spravedlnosti a práva, slouží upevňování a rozvíjení zásad soukromého práva. Každý se může domáhat u soudu ochrany soukromého práva, které bylo ohroženo nebo porušeno.

§ 5

Soudy poskytují účastníkům poučení o jejich procesních právech a povinnostech.“

3. Další zárukou zákonnosti je kontrola. Přečtete si ust. § 1 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), a ust. § 174 odst. 5 zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon.

3.1 Na základě jakého podnětu mohou kontrolní orgány zahájit inspekční činnost?

„§ 1

Působnost zákona

(1) Tento zákon upravuje postup orgánů moci výkonné, orgánů územních samosprávných celků, jiných orgánů a právnických nebo fyzických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy (dále jen „kontrolní orgán“), při kontrole činnosti orgánů moci výkonné, orgánů územních samosprávných celků, jiných orgánů, právnických a fyzických osob (dále jen „kontrolovaná osoba“).

(2) Kontrolní orgány postupují podle tohoto zákona rovněž při kontrole výkonu státní správy a dále při kontrole činnosti právnických osob založených nebo zřízených státem nebo územním samosprávným celkem vykonávané ze strany zakladatele nebo zřizovatele, nejde-li o kontrolu činnosti těchto právnických osob upravenou předpisy soukromého práva.“

„§ 174

(...)

(5) Inspekční činnost se dále provádí na základě podnětů, stížností a petic, které svým obsahem spadají do působnosti České školní inspekce podle odstavce 2 písm. b) až e). V případě inspekční činnosti konané na základě stížnosti prošetřuje Česká školní inspekce jednotlivá tvrzení uvedená ve stížnosti a výsledek šetření předává zřizovateli k dalšímu řízení. Zřizovatel informuje Českou školní inspekci o vyřízení stížnosti a o případných opatřeních přijatých k nápravě.“

4. Petiční právo – přečtete si čl. 18 Listiny základních práv a svobod a zákon č. 85/1990 Sb., o právu petičním. A dále zákon č. 85/1990 Sb., o právu petičním.

4.1 Jaké jsou limity pro petice?

4.2 Na koho se můžeme se svými žádostmi, návrhy a stížnostmi obracet?

4.3 Jsou státní orgány povinny petici přijmout a posoudit obsah?

„Článek 18

(1) Petiční právo je zaručeno; ve věcech veřejného nebo jiného společného zájmu má každý právo sám nebo s jinými se obracet na státní orgány a orgány územní samosprávy s žádostmi, návrhy a stížnostmi.

(2) Petici se nesmí zasahovat do nezávislosti soudu.

(3) Peticemi se nesmí vyzývat k porušování základních práv a svobod zaručených Listinou.“

„§ 1

(1) Každý má právo sám nebo společně s jinými obracet se na státní orgány se žádostmi, návrhy a stížnostmi ve věcech veřejného nebo jiného společného zájmu, které patří do působnosti těchto orgánů (dále jen "petice").

(2) Právnícké osoby mohou toto právo vykonávat, je-li to v souladu s cíli jejich činnosti.

(3) Petici se nesmí zasahovat do nezávislosti soudu.

(4) Petice nesmí vyzývat k porušování ústavy a zákonů, popírání nebo omezování osobních, politických nebo jiných práv občanů pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení, nebo k rozněcování nenávisti a nesnášenlivosti z těchto důvodů, anebo k násilí nebo hrubé neslušnosti.

§ 2

Ve výkonu petičního práva nesmí být nikomu bráněno. Výkon tohoto práva nesmí být nikomu na újmu.

§ 3

Petiční výbor

(1) K sestavení petice, opatření podpisů občanů pod ni, doručení petice státnímu orgánu a jednání s ním mohou občané vytvořit petiční výbor.

(2) Petiční výbor není právníckou osobou.

(3) Členové petičního výboru jsou povinni určit osobu starší 18 let, která je bude zastupovat ve styku se státními orgány.

§ 4

Shromažďování podpisů pod petici

(1) Občan nebo petiční výbor může každým způsobem, který neodporuje zákonu, vyzývat občany, aby petici svým podpisem podpořili. K podpisu pod petici občan uvede své jméno, příjmení a bydliště. Musí být umožněno, aby se s obsahem petice před podpisem řádně seznámil. K podpisu nesmí být žádným způsobem nucen.

(2) Pokud podpisové archy neobsahují text petice, musí být označeny tak, aby bylo zřejmé, jaká petice má být podpisy podpořena; dále na nich musí být uvedeno jméno, příjmení a bydliště toho, kdo petici sestavil, nebo jméno, příjmení a bydliště toho, kdo je oprávněn členy petičního výboru v této věci zastupovat.

(3) K účelu uvedenému v odstavci 1 mohou být petice a podpisové archy vystaveny též na místech přístupných veřejnosti. K tomu není třeba povolení státního orgánu, nesmí však dojít k omezení provozu motorových a jiných vozidel a k rušení veřejného pořádku.

(4) Shromažďováním podpisů na místě přístupném veřejnosti může být pověřena osoba, která dosáhla věku 16 let.

§ 5

Podání a vyřízení petice

(1) Petice musí být písemná a musí být pod ní uvedeno jméno, příjmení a bydliště toho, kdo ji podává; podává-li petici petiční výbor, uvedou se jména, příjmení a bydliště všech členů výboru a jméno, příjmení a bydliště toho, kdo je oprávněn členy výboru v této věci zastupovat.

(2) Státní orgán, jemuž je petice adresována, je povinen ji přijmout. Nepatří-li věc do jeho působnosti, petici do 5 dnů postoupí příslušnému státnímu orgánu a uvědomí o tom toho, kdo petici podal.

(3) Státní orgán, který petici přijal, je povinen její obsah posoudit a do 30 dnů písemně odpovědět tomu, kdo ji podal anebo tomu, kdo zastupuje členy petičního výboru. V odpovědi uvede stanovisko k obsahu petice a způsob jejího vyřízení.

§ 6

Vzešla-li petice ze shromáždění, platí pro ni ustanovení § 1, 2 a 5 Zákona o právu shromažďovacím (viz níže) s tím, že musí být uvedeno, z jakého shromáždění vzešla a jak byla shromážděním schválena; petičním výborem se rozumí svolavatel shromáždění.

1) Zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím.

Společná ustanovení

§ 7

Státní orgány upraví způsob přijímání, projednávání a vyřizování petic jim adresovaných ve svých jednacích řádech nebo obdobných předpisech.

§ 8

Pokud se v tomto zákoně mluví o státních orgánech, rozumí se tím i právnické osoby, jimž byla působnost státního orgánu svěřena.

§ 9

Ustanovení jiných právních předpisů upravující řízení před státními orgány a přijímání a vyřizování stížností, oznámení a podnětů neplatí pro přijímání a vyřizování petic podle tohoto zákona.

§ 10

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Havel v.r.
Dubček v.r.
Čalfa v.r.“

5. Výňatek z Nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl.ÚS 5/93. Zde můžete vidět kdo a komu může podat návrh na kontrolu zákonnosti.

„Okresní úřad ve Žďáru nad Sázavou podal dne 1. 4. 1992 podnět Okresní prokuratuře ve Žďáru nad Sázavou k prověření zákonnosti citované vyhlášky. Dne 14. května 1992 pozastavil Okresní úřad podle § 61 odst. 1 zákona č. 367/1990 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, výkon vyhlášky z důvodu jejího rozporu s citovaným zákonem. Okresní úřad argumentoval přitom tím, že obecně závazné vyhlášky ve věcech státní správy může obec vydávat jen tehdy, byla-li k tomu zmocněna zákonem (čl. 86 odst. 5 Ústavy ČSFR ve znění ústavního zákona č. 294/1990 Sb.). V době vydání vyhlášky byl již zrušen zákon České národní rady č. 127/1981 Sb. , o vnitřním obchodě, ve znění pozdějších předpisů, který takovéto zmocnění obsahoval. Dále okresní úřad odůvodnil své rozhodnutí ustanoveními § 14 a 16 zákona č. 367/1990 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů. Konstatoval, že podle § 16 odst. 1 citovaného zákona obec může k plnění svých úkolů vydávat pro svůj územní obvod obecně závazné vyhlášky, přičemž rozsah úkolů obce obsahuje demonstrativní výpočet v § 14 citovaného zákona. Okresní úřad považoval za nepřijatelné z ustanovení § 14 citovaného zákona dovodit, že je úkolem obce stanovit

minimální rozsah prodejní doby. Takový zásah do podnikatelské činnosti považoval za možný zakotvit pouze zákonem. Okresní úřad poukázal dále na skutečnost, že vydávat správní rozhodnutí, v uvedeném případě o výjimkách, lze jen na základě zákona. V případě dané vyhlášky města Žďár nad Sázavou by podkladem pro rozhodnutí nebyl zákon, nýbrž právní předpis obce.“